

Foto: E. Uherová

Zeleň v obytnom území, ktorá je súčasťou verejného priestoru, začína už pri fasádach bytových domov. Predzáhradka je súčasťou verejného priestranstva. Niektoré predzáhradky zaujmú krásou, vyváženosťou, farebnosťou, iné bizarnosťou, či spustnutosťou.

Páčia sa Vám upravené predzáhradky? Chcete niečo podniknúť, ale neviete, ako na to? Odpoveď na túto a ďalšie otázky týkajúce sa skrášľovania priestorov pred bytovými domami nájdete v spracovanom *Manuáli predzáhradiek*. Ďakujeme, že si naše odporúčania prečítate a budete ich v záujme skrášľovania a spríjemňovania verejných priestorov rešpektovať.

Manuál predzáhradiek pri bytových domoch

Čo je predzáhradka:

Predzáhradka je zelený pás pred fasádou domu, z jednej, alebo aj z oboch strán, najmä pri hlavných vchodoch do bytových domov.

Umiestnenie výsadiieb vo verejnom priestore môže kolidovať s prvkami mestského plánovania, so systémom využívania a režimom údržby. Upozorňujeme, že priestormi predzáhradiek často vedú inžinierske siete. V prípade poruchových situácií na rozvodoch IS môže prísť k devastácii výsadiieb a to bez náhrady škody.

Kto sa o predzáhradky stará:

Správca verejnej zelene

Občianske združenia

Iniciatívni občania

Občianske združenia, alebo iniciatívni občania si môžu na vlastné náklady svojpomocne skrášliť, upraviť a udržiavať predzáhradku na základe súhlasného stanoviska mesta.

Následnú starostlivosť o zrealizovanú úpravu predzáhradky zabezpečuje žiadateľ na vlastné náklady.

Plán výsadiel rastlín závisí na:

- orientácii záhonu k svetovým stranám (slnko, prítienenie)
- veľkosti priestoru
- cieľovej veľkosti vybratých rastlín
- schopnosti prebrať povýsadbovú starostlivosť
- dostupnosti vody na polievanie

Charakter upravenej predzáhradky:

- udržiavaná, pravidelne kosená trávnatá plocha
- výsadba nízkych drevín (cieľová výška rastu 1.5 m)
- kvetinové záhony (letničky, trvalky, cibuľoviny, hlúznaté rastliny, okrasné trávy...)
- zmiešané záhony (dreviny, kvetiny)

Odporúčania:

- predzáhradky pred jedným bytovým domom je potrebné riešiť v rovnakom, alebo podobnom štýle
- jednoduchý tvar záhonu, ako štvorec, kruh, či obdĺžnik je z hľadiska údržby najefektívnejší
- záhon je živým miestom tvoreným rastlinami, nie zbierkou postavičiek, keramiky, či iných dekoratívnych predmetov
- vylučuje sa použitie netkanej mulčovacej textílie, geotextílie, farebnej štiepky a dekoratívneho štrku
- na úpravu povrchu záhonu je možné použiť kompost, mulčovaciu kôru, alebo drvenú štiepku v prírodnej farbe
- záhon nie je dovolené oplocovať (je možné použiť ohraničenie z prírodného materiálu - drevo, kameň, v úrovni okolitého trávniku, aby neprekážal pri kosení trávnikov)
- najjednoduchší spôsob je ohraničenie záhonu pravidelným obrýľovaním okraja
- v prípade, že záhon nehraničí s trávnikom, ale len so spevnenými plochami (chodník, vstupná časť, cesta), obrubník nie je potrebné použiť
- dôležitá je predpríprava záhonu – odstránenie burín a starého trávniku, dôkladné prekopanie a vyčistenie plochy od koreňov vytrvalých burín

Pravidelná údržba výsadiel:

- výsadby je dôležité polievať v závislosti od počasia a veľkosti rastlín
- po výsadbe je záhon potrebné pravidelne kontrolovať, odburiňovať a minimálne 1 x ročne pohnojiť nezapáchajúcim kvapalným, alebo granulovaným hnojivom, či vyzretým kompostom
- odkvitnuté časti trvaliek je potrebné na jar ostrihať, suché kvetenstvá sa odstraňujú priebežne

Nesmú sa používať rastliny:

- jedovaté
- pichľavé s trnmi
- invázne druhy
- stromy
- kríky vyššie ako 1,5 m
- rastliny spôsobujúce alergie
- odnožujúce a silne sa rozrastajúce rastliny

Nepovoľuje sa vytvárať priestorové výtvary :

- skalky, alebo iný vertikálny tvar záhonu, ako napríklad vyvýšené záhony a bylinkové špirály

Príklady vhodných druhov rastlín:

dreviny, napr. tavelník japonský, t. popolavý, t. Bumaldov, levanduľa, bršlen , nátržník krovitý, zimozeleň menšia, vresy a vresovce, menšie azalky...

cibuľoviny a hlúznaté rastliny, napr. tulipány, narcisy, ľalie, okrasné cesnaky, kosatce, georgíny...

trvalky, napr. šalvie, ľaliovky, materina dúška, paprade, echinacea, rožec, rozchodníky, pivónie, kamzičník, novoanglické astry, rudbékia, margaréty, chryzantémy, floxy, zbehovec, hluchavka, okrasné trávy...

letničky ako begónia, šalvia, starčeky, pelargónie, aksamietnica, astry, cínie...

Ako postupovať, keď chcete realizovať výsadbu pred bytovým domom?

1. Vyplniť ŽIADOSŤ O SÚHLAS S VÝSADBOU PREDZÁHRADKY
2. K žiadosti o výsadbu predzáhradky je potrebné doložiť súhlas SVB
3. Žiadosť o výsadbu predzáhradky pošlite mailom alebo doručte osobne na Útvar hlavného architekta mesta Martin. V prípade záujmu, Vám naše pracovisko poskytne odborné poradenstvo.
4. Po odsúhlasení žiadosti môžete realizovať výsadbu.

Príklady riešení predzáhradiek z iných miest (zdroj internet):

Takto ÁNO

Takto NIE

